

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Charisma

door Désanne van Brederode De auteur is schrijver. In deze rubriek belicht ze een woord of uitdrukking uit het politieke taalveld.

Als kind van ouders die, hoewel katholiek, actief zochten naar andere, aanvullende vormen van spiritualiteit, leerde ik het woord 'charisma' al jong kennen. Dat was dankzij de zogenoemde charismatische beweging: een evangelische christelijke stroming met samenkomsten waar mensen soms opeens in vreemde tongen spraken en waar aan nogal overdonderende gebedsgenezingen werd gedaan. Wanneer ik opnames van zulke bijeenkomsten hoorde, op een cassettebandje, maakten die me nogal angstig. Ik was opgelucht dat deze interesse van mijn ouders overwaaide. In mijn puberteit begreep ik beter wat charisma was. Bono van U2 had het. Bruce Springsteen had het. Nelson Mandela had het. Martin Luther King had het gehad. Maar ... Hitler en Goebbels hadden het evenzeer.

'Charisma' is een Grieks woord en betekent 'gave' of 'genade'. Het is iets wat je geschonken hebt gekregen, van God of de goden, en het enthousiasme (ook Grieks: 'van god bezeten zijn') van anderen kan deze gave versterken. Wat de vlam zo mogelijk nog brandbaarder maakt. Het vraagt nogal wat om die gave te kunnen, willen meedragen, dienstbaar, met verantwoordelijkheidsgevoel.

Gek genoeg lijkt charisma in de huidige tijd alleen maar een kwaliteit te zijn en, nog vreemder, boeken en (online) cursussen pretenderen dat je het kunt aanleren. Volgens de nieuwste theorieën kun je namelijk niet al van jongs af aan

charismatisch zijn, je kunt het alleen maar *worden*. Dat is al in strijd met het begrip 'gave'; vervang 'charismatisch' door 'muzikaal' en je ziet de fout.

Op één van de sites wordt mensen wijsgemaakt dat charismatische personen meer luisteren dan praten, en dat zij goed hun eigen fouten kunnen toegeven. Ook dat is niet waar. Charisma kan immers ook betekenen dat je goed kunt doen alsof je luistert, en enkel maar de mening van anderen aanvoelt en vertolkt. En lieden met aangeboren, later gestileerd charisma, zoals Hitler en Goebbels, pleegden liever zelfmoord dan ook maar één fout toe te geven.

Jonge mensen die hun idealen willen uitdragen, lijken mij juist in verwarrende, nihilistische tijden meer dan welkom. Maar ik mag hopen dat het hun om medemensen en de idealen zelf gaat, om duurzaam engagement, en niet om de gave van het gloedvol vertolken van meningen. Of erger nog: om het hebben van 'impact'. Die impact, die had Hitler meer dan wie ook, en Goebbels, de schrijver-filosoof die als een blok voor hem viel, smoorverliefd tot in de dood, hielp hem zijn charisma uit te vergroten, te stileren, met alle denkbare, destijds moderne middelen. 'Charisma' is een besmet begrip, en dat zegt niets over de mensen die met de gave zijn geboren. Maar laten die liever ergens leren hoe het vuur waar nodig te temperen, dan dat degenen zonder deze gave een cursus gaan volgen om óók zo bevlogen te worden. Voor je het weet staat de wereld in brand.